

2013

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

PRIMOŽ CUNDER

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

PRIMOŽ CUNDER

KOPER, 2013

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

SESTAVA IN ANALIZA LETNEGA POROČILA PODJETJA

Primož Cunder

Koper, 2013

Mentor: izr. prof. dr. Franko Milost

POVZETEK

Zaključna projektna naloga obravnava sestavo in analizo letnega poročila podjetja Cunder Plus k. d. V prvem, teoretičnem delu projektne zaključne naloge je predstavljena zgodovina računovodstva, od Babilona pa do danes, pojem računovodstva in temeljne sestavine računovodstva. Podrobneje so opisane temeljne ekonomske kategorije v računovodstvu, kot so sredstva, obveznosti do virov sredstev, stroški, prihodki, odhodki in poslovni izid ter temeljni računovodski izkazi, ki so sestavni in obvezni del sestave letnega poročila. To so bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov ter izkaz gibanja kapitala. V drugem, praktičnem delu sledi predstavitev podjetja Cunder Plus k. d., njegova bilanca stanja, bilanca poslovnega izida in izkaz bilančnega dobička oziroma izgube za leti 2011 in 2012. V praktičnem delu projektne zaključne naloge je opravljena tudi analiza poslovnega izida s kazalniki financiranja, investiranja, gospodarnosti, obračanja in kazalniki donosnosti. V zadnjem delu so podane ugotovitve in predlogi za izboljšanje poslovanja podjetja.

Ključne besede: analiza letnega poročila, sestavine računovodstva, temeljni računovodski izkazi, kazalniki poslovanja

SUMMARY

Key focus of this thesis is the presentation of mandatory financial statements, gathering these statements of Cunder Plus k. d. and applying key financial indicators to analyse gathered data. In the first chapter we describe how accounting evolved through time. In the next chapter we dissect key accounting terms such as equity and liability, assets, capital, costs and expenses, increase and decrease of cash flows and other accounting terms that are key to building an annual report. It comprises of financial statements such as balance sheet statement, income statement and cash flow statement. Next, we describe the company Cunder Plus k. d., which financial statements we later analyse. We collect accounting data for year 2011 and 2012. With the use of key financial indicators, we analyse financial statements. In the last chapter we summarise our findings and propose changes that would better the company in the coming years.

Key words: performance viewed through financial statements, key accounting terms, key financial accounting information, business indicators

UDK: 657.375.1(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč	1
1.2	Namen in cilj zaključne projektne naloge	1
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev zaključne projektne naloge	2
1.4	Predvidene predpostavke in omejitve obravnavanega problema	2
2	Računovodstvo	3
2.1	Pojem računovodstva	3
2.2	Zgodovina računovodstva	3
2.3	Sestavine računovodstva	4
2.3.1	Knjigovodstvo	4
2.3.2	Računovodsko predračunavanje	5
2.3.3	Računovodsko nadziranje	6
2.3.4	Računovodsko analiziranje	6
2.3.5	Računovodsko informiranje	7
3	Temeljne ekonomske kategorije v računovodstvu	8
3.1	Sredstva	8
3.1.1	Dolgoročna sredstva	9
3.1.2	Kratkoročna sredstva	9
3.1.3	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	10
3.2	Obveznosti do virov sredstev	10
3.3	Stroški	11
3.3.1	Stroški materiala	11
3.3.2	Stroški storitev v ožjem smislu	12
3.3.3	Stroški amortizacije	12
3.3.4	Stroški dela	13
3.4	Odhodki	13
3.5	Prihodki	14
3.6	Poslovni izid	14
3.6.1	Razdelitev dobička	15
3.6.2	Poravnavanje izgube	15
4	Temeljni računovodski izkazi	16
4.1	Bilanca stanja	16
4.2	Izkaz poslovnega izida	18
4.3	Izkaz denarnih tokov	20
4.4	Izkaz gibanja kapitala	20
5	Opis računovodskega servisa Cunder plus k. d.	21
6	Računovodski izkazi podjetja	24
7	Analiza poslovanja s kazalniki	27
7.1	Kazalniki stanja financiranja	27
7.1.1	Delež kapitala v financiranju	27
7.1.2	Delež dolgov v financiranju	28
7.2	Kazalniki stanja investiranja	28
7.2.1	Stopnja osnovnosti investiranja	29

7.2.2	Stopnja obratnih sredstev	29
7.3	Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja	30
7.4	Kazalniki gospodarnosti	30
7.4.1	Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja	31
7.4.2	Stopnja tehnične (zmogljivostne) stroškovnosti poslovnih prihodkov	31
7.4.3	Stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov	32
7.4.4	Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov	32
7.5	Kazalniki dobičkonosnosti	33
7.5.1	Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	33
7.5.2	Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	33
8	Zaključek	34
	Literatura	35

SLIKE

Slika 1: Vrste računovodskih informacij	7
Slika 2: Prikaz bilance stanja	16
Slika 3: Podroben prikaz bilance stanja	18
Slika 4: Izkaz poslovnega izida	19
Slika 5: Izkaz denarnih tokov	20

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Anglo – ameriški izkaz poslovnega izida	19
Preglednica 2: Bilanca stanja proučevanega podjetja	24
Preglednica 3: Bilanca poslovnega izida	25
Preglednica 4: Izkaz bilančnega dobička / izgube	26
Preglednica 5: Delež kapitala v financiranju	28
Preglednica 6: Delež dolgov v financiranju	28
Preglednica 7: Stopnja osnovnosti investiranja	29
Preglednica 8: Stopnja obratnih sredstev	30
Preglednica 9: Koefficient kapitalske pokritosti OS	30
Preglednica 10: Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja	31
Preglednica 11: Stopnja tehnične stroškovnosti prihodkov	31
Preglednica 12: Stopnja delovne stroškovnosti prihodkov	32
Preglednica 13: Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov	32
Preglednica 14: ROE	33
Preglednica 15: ROA	33

1 UVOD

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

Letno poročilo je temeljno poročilo o poslovanju podjetja v posameznem poslovnem letu. Sestavljeno je iz računovodskega in poslovnega poročila. Glavne sestavine računovodskega poročila so bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Bilanca stanja je ključni dvostranski računovodski izkaz, ki prikazuje na strani aktive višino in strukturo sredstev ter na pasivni strani višino in strukturo obveznosti do virov sredstev podjetja na določen dan. Obe strani bilance stanja morata biti vedno vrednostno izenačeni.

Izkaz poslovnega izida podjetja prikazuje prihodke in odhodke v določenem obdobju in ustvarjen poslovni izid, ki prikazuje razliko med prihodki in odhodki. Izkaz denarnih tokov prikazuje prilive in odlive v obračunskem obdobju, izkaz gibanja kapitala pa predstavlja spremembe vrednosti kapitala v obračunskem obdobju.

V Sloveniji je oblika letnega poročila določena z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD) in Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS).

Namen računovodskih poročil je zagotavljanje točnih, pravočasnih in pravilnih informacij o premoženjskem in finančnem položaju podjetja ter o njegovi uspešnosti poslovanja. Za kvalitetno opravljanje dela potrebujejo te informacije tako notranji uporabniki (lastniki, vodstveni kader podjetja, delavci) kot zunanji uporabniki (banke, dobavitelji, posojilodajalci, nadzorne institucije). Računovodska poročila morajo odražati dejansko stanje poslovanja podjetja. Revidirana računovodska poročila so tudi javno objavljena.

1.2 Namen in cilj zaključne projektne naloge

Namen zaključne projektne naloge je predstaviti računovodsko poročilo kot sestavino letnega poročila. V ta namen se opredeli temeljne ekonomske kategorije v računovodstvu, na podlagi katerih se pripravlja bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala.

Cilj zaključne projektne naloge je analizirati temeljne računovodske izkaze podjetja z uporabo metode računovodske analize poslovanja s kazalniki dobičkonosnosti, financiranja, investiranja in gospodarnosti. Pridobljena znanja in ugotovitve z omenjeno analizo bodo v pomoč pri predlogih za možne izboljšave.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev zaključne projektne naloge

Pri pisanju zaključne projektne naloge se najprej osredotočimo na primarne vire podatkov, literaturo in vire s preučevanega področja. Predstavimo sestavine računovodstva, temeljne ekonomske kategorije in računovodska poročila. Pri tem uporabimo deskriptiven pristop, saj se opisujejo dejstva. V praktičnem delu uporabimo intervju kot metodo zbiranja podatkov, intervju opravimo s prokuristom podjetja. Zbrane podatke analiziramo s kazalniki poslovanja in na podlagi teoretičnih ugotovitev oblikujemo sklepe. Pri interpretiranju rezultatov za prikazovanje soodvisnosti uporabimo metodo kvantitativne analize podatkov.

1.4 Predvidene predpostavke in omejitve obravnavanega problema

Diplomsko delo sloni na predpostavki, da računovodski izkazi preučevanega podjetja kažejo resnično oziroma objektivno sliko njegovega poslovanja v preučevanem obdobju in da ne vsebujejo večjih nepravilnosti.

Omejitve predstavljajo informacije, ki so pridobljene z metodo intervjuja in so notranjega značaja, kar pomeni, da se težko preveri njihova točnost.

Omejitve obravnavanega problema analize poslovanja bi lahko predstavljalo tudi obdobje analize, ki je omejeno na leti 2011 in 2012. Večletna primerjava bi zagotovo nudila boljši pregled poslovanja proučevanega podjetja.

2 RAČUNOVODSTVO

2.1 Pojem računovodstva

Računovodstvo je informacijska dejavnost spremljanja in preučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem kakega poslovnega sistema (Melavc in Milost 2003, 9). Poslovne sisteme organizirajo in vodijo ljudje. Njihovega delovanja in obnašanja v prihodnosti ni mogoče natančno določiti, saj so izpostavljeni nenehnim vplivom okolja in so sestavljeni iz več podsistemov: izvajalni, upravljalni in informacijski. Med podsistemi se izmenjujejo podatki in informacije, v okviru doseganja ciljev pa vplivajo drug na drugega. V izvajalnem podsistemu so razvrščene naslednje poslovne funkcije: kadrovska, nabavna, prodajna, tehnična, proizvodjalna in finančna. Upravljalni podsistem je sestavljen iz štirih upravljalnih funkcij: načrtovanje, organiziranje, vodenje in nadziranje. Najpomembnejša dejavnost informacijskega podsistema je spremljanje poslovanja in ugotavljanje rezultatov poslovanja podjetja. Računovodski informacijski sistem je osrednji del informacijskega sistema, ki vrednostno (denarno) spremlja in proučuje poslovni proces, ki se odvija v poslovnem sistemu.

2.2 Zgodovina računovodstva

Računovodstvo se je začelo razvijati skupaj z razvojem družbe in civilizacije. Je trajna sled in dokaz poslovanja. Začetke računovodstva najdemo že pri starih Indijcih in v Babilonu (3.600 let pr. n. št.) v obliki zapisov različnih dogodkov in dobrin, ki so se menjavale med prebivalci, državo in svetiščem. Podobne zapise najdemo tudi pri starih Grkih, Rimljanih in Egipčanih. Ti zapisi izkazujejo nastanek kupoprodajnih dogodkov, izplačil in dolgovanja (Bukovnik in Mlinarič 2009, 5).

Oblika zapisov se je močno razlikovala od danes predpisanih računovodskih poročil. Kot posledica trgovanja z Bližnjim Vzhodom so Rimljani začeli uporabljati dnevnik za zapisovanje prihodkov in plačil ter blagajniško knjigo za zapisovanje prejemkov in izdatkov. Za najpomembnejše zgodnje delo s področja dvostavnega knjigovodstva se šteje knjiga, ki jo je v 15. stoletju napisal italijanski pater Luca Pacioli (Hočevar, Igljučar in Zaman 2012, 3). V knjigi opiše *beneško metodo*, osnove katere so ostale v rabi še danes (dvostavno knjigovodstvo – vsak poslovni dogodek povzroči spremembo na dveh postavkah; osnovna računovodska enačba – vrednost sredstev je enaka vsoti vrednosti obveznosti in kapitalskemu vložku). Vse bolj razvijajoča se trgovina in partnerstva med trgovci so povečala potrebo po natančnejših informacijah, ki bi zmanjšale tveganja menjave blaga. V 18. in 19. stoletju pride do največjega razmaha računovodstva. Glavni razlog je industrijska revolucija v Evropi. Cilj knjigovodske evidence ni bil le zagotavljanje čim boljše naložbe kapitala, temveč tudi pomoč pri upravljanju podjetij. V 20. stoletju z razcvetom trga postane računovodstvo eden

najpomembnejših dejavnikov uspešnosti podjetja. Podjetje je za uspešno poslovanje potrebovalo zmeraj več informacij. To pa je bil razlog za razvoj računovodskega predračunavanja, analiziranja in nadziranja.

2.3 Sestavine računovodstva

V vsakdanjem komuniciranju in tudi ponekod v strokovni literaturi še vedno srečamo stališča, po katerih je računovodstvo le drugo ime za knjigovodstvo. Knjigovodstvo je resda najstarejša sestavina računovodstva, vendar pa je sam pojem računovodstva precej širši. Z razvojem družbe in poslovnega okolja se je pojavila potreba po različnih dejavnostih v sestavi računovodstva. Sestavljeno je iz štirih med seboj tesno povezanih funkcij oz. dejavnosti:

- knjigovodstvo,
- računovodsko predračunavanje,
- računovodsko nadziranje in
- računovodsko analiziranje.

Nekateri avtorji pod sestavine računovodstva navajajo tudi računovodsko informiranje (Milost 2009, 12). Vse štiri funkcije računovodstva so usmerjene k računovodskemu informiranju, to je k posredovanju računovodskih podatkov in informacij njihovim uporabnikom. Računovodsko predračunavanje in knjigovodstvo predstavljata računovodsko spremljanje, medtem ko drugi dve sestavini predstavljata računovodsko proučevanje (Turk 1997, 534).

2.3.1 Knjigovodstvo

Knjigovodstvo je le sestavni del računovodstva in je kot tako bistveno ožji pojem kot računovodstvo, katerega bistvena funkcija je pomoč pri oblikovanju poslovnih odločitev. Knjigovodstvo predstavlja posebno vrsto evidentiranja poslovanja, v okviru katerega gre za sistematično zbiranje, urejanje, obdelovanje in shranjevanje knjigovodskih podatkov in informacij ter njihovo posredovanje posameznim uporabnikom. Dejavnost knjigovodstva se izvaja v štirih fazah, in sicer kot nastanek poslovnega dogodka, oblikovanje knjigovodske listine, zapis poslovnega dogodka v poslovne knjige in izdelava poročil. Poslovni dogodek v knjigovodskem smislu predstavlja spremembo vrednosti sredstev, obveznosti do virov sredstev, pa tudi nastanek stroškov, odhodkov in prihodkov (Bukovnik in Mlinarič 2009, 14). Predstavlja tehnično sredstvo za evidentiranje že nastalih poslovnih dogodkov. Knjigovodstvo prikazuje stanje sredstev, obveznosti do virov sredstev, odhodkov in prihodkov v obračunskem proučevanem obdobju. To pomeni, da so za knjigovodstvo zanimivi vsi poslovni dogodki, ki vplivajo na pojavljanje oziroma na stanje teh ekonomskih kategorij. Gre za zahtevo po popolnem zbiranju podatkov o poslovnih dogodkih v knjigovodstvu. Podatki morajo biti evidentirani v celoti, ažurno, sprotno, vsak zapis v obstoječe poslovne knjige mora

biti dokumentiran, formalnost pri vodenju poslovnih knjig je obvezna. Le na ta način je namreč mogoče ugotoviti premoženjsko in finančno stanje poslovnega sistema, dele poslovnega procesa ali posamezne poslovne učinke (Milost 2009, 13). Poslovni dogodki morajo biti urejeni po času in vsebini. V ta namen se uporabljata dnevnik in glavna knjiga kot temeljni poslovni knjigi ter tudi pomožne knjige. Dokazi o poslovnih dogodkih se zbirajo v knjigovodskih listinah. Za evidentiranje poslovnih dogodkov ne zadošča ustna izjava, ampak mora imeti dogodek značaj pravnega dokaznega gradiva. Upoštevati se mora načelo urejenosti. Knjigovodstvo vrednostno spremlja poslovne dogodke in prikazuje njihovo stanje v knjigovodskih izkazih (obračunska bilanca stanja, izkaz poslovnega izida itd.).

2.3.2 Računovodsko predračunavanje

Kot pri knjigovodstvu se tudi pri računovodskem predračunavanju zbira podatke o poslovnih dogodkih, vendar se zbira podatke, ki se nanašajo na prihodnost. Cilj računovodskega predračunavanja so računovodski predračuni. Računovodski predračuni so povezani s:

- predmetom predračunavanja,
- prihodnjim obravnavanim obdobjem,
- kvantitativnimi informacijami.

Računovodski predračun je formalno poročilo, ki sistematično prikaže kvantitativne informacije, ki se nanašajo na prihodnje poslovanje podjetja. Računovodsko predračunavanje se uporablja za podjetje kot celoto, za posamezno organizacijsko področje ali za posamezne poslovne aktivnosti. Predračuni zajemajo poljubna časovna obdobja, ki so odvisna od potreb uporabnikov.

Predračuni zajemajo podatke o načrtovanih sredstvih, obveznosti do virov sredstev, prihodkih, odhodkih in pričakovanem bodočem poslovnem izidu. S predračunavanjem določamo posamezna stanja in spremembe kot tudi sintezo vseh poslovnih stanj in sprememb v določenem poslovnem procesu. To je končno podano tudi v predračunski bilanci stanja in predračunski bilanci uspeha. Podlaga računovodskemu predračunavanju so knjigovodski obračuni iz preteklih obdobj. Evidentiranje nima predpisane oblike, niti se ne opira na formalne knjigovodske listine, kot je to obvezno pri knjigovodski evidenci. Pomembno vodilo pri sestavi računovodskih predračunov je, da so metodično usklajeni s kasnejšim knjigovodskim evidentiranjem podatkov in podajanjem knjigovodskih obračunov. To omogoča primerjanje podatkov iz preteklih obdobj s tistimi, ki so doseženi v tekočem obdobju z načrtovanimi (Bukovnik in Mlinarič 2009, 15).

2.3.3 Računovodsko nadziranje

Računovodsko nadziranje je dejavnost, ki se ukvarja s presojanjem pravilnosti in poštenosti poslovanja in predvsem z odpravljanjem nastalih nepravilnosti. Računovodsko nadziranje omogočajo sprejeti predpisi ne glede na to, ali so to notranji predpisi, smernice, navodila, zunanji predpisi ali pa gre samo za dobro ustaljeno poslovno prakso. Cilj računovodskega nadziranja je pridobivanje zanesljivih računovodskih informacij ter večja usklajenost poslovanja z notranjimi in zunanjimi merili pravilnosti (zakoni, predpisi ipd.). Nadziranje nima namena presojati bonitete poslovnega sistema (Bukovnik in Mlinarič 2009, 16).

Obstaja več vrst računovodskega nadziranja:

- sprotno presojanje pravilnosti ali kontroliranje,
- naknadno presojanje pravilnosti ali revidiranje,
- kasnejše presojanje pravilnosti ali inšpekcija.

Računovodsko nadziranje ugotavlja pravilnosti in odpravlja nepravilnosti v vseh delih računovodstva (Mayr 2007, 348). Poznamo dva vidika nadziranja. Prvi je povezan z nadzorom kot upravljalno in vodstveno funkcijo, medtem ko drugi nadzira pravilnost delovanja računovodske funkcije in odpravlja nepravilnosti pri njenem delovanju. Poznamo tako notranji kot zunanji nadzor. Notranji nadzor opravljajo zaposleni v podjetju, medtem ko zunanji nadzor vodijo in opravljajo za to pooblašene in najete zunanje revizijske hiše. Kontrola se izvaja neprestano, zato taka oblika nadzora predstavlja neposredno obliko računovodskega nadziranja. Revizija in inšpekcija se nanašata na pretekle poslovne in računovodske rezultate in sta zato posredni obliki računovodskega nadziranja. Kontroliranje je uspešno, ko ugotovimo uspešnost izvajanja postavljenih nalog. Revidiranje pa je najbolj učinkovito takrat, ko so odkriti vzroki dejanskega (slabega) stanja. Zunanje revidiranje ne spada v okvir računovodskega nadziranja posameznega podjetja, ampak ga opravi ustrezen organ ali služba izven poslovnega sistema.

2.3.4 Računovodsko analiziranje

Računovodsko analiziranje je presojanje in pojasnjevanje stanja, procesov in uspešnosti poslovanja podjetja (Mayr 2007, 364). Temeljiti mora na knjigovodskih podatkih. Računovodsko analiziranje ugotavlja odstopanja med knjigovodskimi obračuni in predračuni ter išče vzroke za nastale odmike. Izsledke računovodske analize vključimo v okvir predračunskih, obračunskih in nadzornih poročil ali v posebna analitska računovodska poročila, ki imajo običajno namen nadaljnjih aktivnosti v poslovanju.

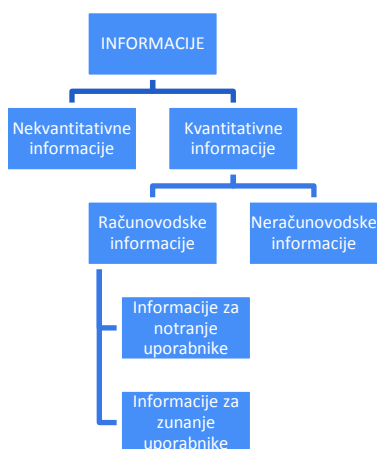
Cilj računovodskega analiziranja so kakovostnejša računovodska poročila, ki pojasnjujejo razlike med računovodskimi predračuni in obračuni. Ugotavlja se odmike med načrtovanimi

in uresničeni rezultati, vzroki in posledicami odmikov. Analiziranje zahteva metodološko usklajevanje računovodskih predračunov in obračunov ter prilagajanje knjigovodske evidence spremljanju in proučevanju izvajanja načrta (Mayr 2007, 365). Računovodska analiza omogoča sodbo o preučevanih računovodskih poročilih. V veliko poročilih so že zajete določene analitične informacije. Nekatere je potrebno posebej izračunati. Priporočljivo je, da bralec računovodskih poročil razume in zna uporabljati določene analitične postopke oz. sodila. To mu omogoča oblikovanje lastne sodbe o preučevanih računovodskih izkazih. Ugotovitve analize ne smejo biti nikoli podane le kot podatki v številkah, ampak je potrebno rezultate obrazložiti še pisno. V poročilu so tudi predlogi za izboljšave poslovnih procesov in stanj.

Računovodsko analiziranje je proučevanje poslovanja. Na osnovi računovodske analize vodstvo sprejema poslovne odločitve in ukrepe.

2.3.5 Računovodsko informiranje

Osrednji del informacijskega sistema predstavlja računovodski informacijski sistem. Računovodstvo je dejavnost vrednostnega izražanja procesov in stanj, ki so povezani s poslovanjem poslovnega sistema. Je sistematična celota knjigovodstva, računovodskega predračunavanja, nadziranja in analiziranja sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov, odhodkov pa tudi iz njih izvedenih gospodarskih kategorij (Turk 2000, 7). Računovodske informacije so kvantitativne informacije in se od ostalih informacij razlikujejo prav po tem, da so izražene vrednostno. Kljub temu pa je težko ločiti med računovodskimi in neračunovodskimi informacijami, saj so slednje pogosto vključene v računovodska poročila. Neračunovodske informacije uporabniku računovodskega poročila dodatno pojasnjujejo informacije v poročilu. Slika 1 prikazuje računovodske informacije, ki so kvantitativne in praviloma izražene vrednostno.

Slika 1: Vrste računovodskih informacij

Vir: Hočevar, Igličar in Zaman 2012, 15.

3 TEMELJNE EKONOMSKE KATEGORIJE V RAČUNOVODSTVU

V tem poglavju želimo opredeliti ekonomske kategorije, ki jih spremlja in proučuje računovodstvo. V nadaljevanju bomo podali natančnejše definicije za:

- sredstva,
- obveznosti do virov sredstev,
- stroške
- odhodke
- prihodke
- poslovni izid.

3.1 Sredstva

Sredstva lahko opredelimo kot ekonomske dejavnike, ki jih upravlja oz. z njimi razpolaga podjetje in katerih vrednost je lahko objektivno določiti v trenutku pridobitve (Hočevar, Zaman in Petrovič 2008, 48). Podjetje lahko med sredstva uvrsti denarna sredstva, obračunska sredstva (terjatve), opredmetena sredstva (stvarna, materialna), neopredmetena sredstva (nematerialna) in finančne naložbe. Sredstva se lahko razvršča tudi glede na časovni okvir, ki je potreben, da se rezultati njihove rabe odražajo na poslovnem procesu. Sredstva delimo na osnovna sredstva (časovno obdobje, daljše od enega leta), obratna sredstva (časovno obdobje, krajše od enega leta) in finančne naložbe (kapital podjetja, dana posojila, naložbe v lastne delnice).

Slovenski računovodski standardi predpisujejo delitev sredstev na dolgoročna sredstva, kratkoročna sredstva in kratkoročne aktivne časovne razmejitev:

- dolgoročna sredstva:
 - o neopredmetena sredstva,
 - o opredmetena osnovna sredstva,
 - o naložbene nepremičnine,
 - o dolgoročne finančne naložbe,
 - o dolgoročne poslovne terjatve,
 - o odložene terjatve za davek,
- kratkoročna sredstva:
 - o zaloge materiala,
 - o zaloge nedokončane proizvodnje,
 - o kratkoročne finančne naložbe,
 - o kratkoročne poslovne terjatve,
 - o denarna sredstva,
- kratkoročne aktivne časovne razmejitev.

3.1.1 Dolgoročna sredstva

Kot dolgoročna sredstva so mišljena tista sredstva, ki svojo pojavno obliko vračajo v obdobju, daljšem od enega leta. Sem spadajo opredmetena osnovna sredstva, ki obsegajo:

- zemljišča,
- zgradbe,
- opremo,
- biološka sredstva.

To so sredstva, ki jih ima podjetje v lasti ali finančnem najemu in z njimi opravlja svojo dejavnost. Med dolgoročna sredstva se uvršča neopredmetena sredstva. V to skupino sredstev uvrščamo naložbe za pridobitev materialnih pravic, kot so patenti, licence, koncesije, blagovne znamke, naložbe v dobro ime prevzetega podjetja (goodwill) in dolgoročne aktivne časovne razmejitve.

Igličar in Hočevar (2011, 93) pojasnujeta, da se med dolgoročna sredstva uvršča tudi dolgoročne finančne naložbe. To so sredstva, ki jih ima podjetje v lasti za obdobje, daljše od enega leta. Sem spadajo naložbe v kapital drugih podjetij, pri katerih ima podjetje pravico do udeležbe pri poslovnem izidu podjetja. Finančna sredstva lahko podjetje vloži z nakupom delnic ali z nakupom deleža. Podjetje sredstva vloži z namenom pridobitve finančnih prihodkov iz naslova izplačila dividend in povečanja vrednosti naložbe. Med dolgoročne finančne naložbe sodijo tudi dolgoročna dana posojila, ki se odplačujejo obročno – obsegajo znesek glavnice danega posojila in zaračunane obresti posojila.

Dolgoročne poslovne terjatve so na premoženjsko-pravnih razmerjih zasnovana pravica za plačilo dolga, dobavo stvari ali opravilo storitve in zapadejo v obdobju, daljšem od enega leta.

3.1.2 Kratkoročna sredstva

Kratkoročna sredstva so denar, stvari in pravice, ki se v poslovnem procesu porabljajo ter prehajajo iz prvotne oblike v druge in se vračajo v prvotno obliko v obdobju, krajšem od enega leta.

Zaloge so sredstva, namenjena za porabo pri ustvarjanju proizvodov ali za opravljanje storitev. Po Igličarju in Hočevarju (2011, 96) podjetje kot zalogo lahko vodi zaloge materiala, zaloge drobnega inventarja, zaloge nedokončane proizvodnje, zaloge dokončane proizvode in zaloge trgovskega blaga.

Kratkoročne poslovne terjatve so tako kot dolgoročne poslovne terjatve zasnovane pravice za plačilo dolga, dobavo stvari ali opravilo storitve s to razliko, da zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta.

Kratkoročne finančne naložbe so finančna sredstva, ki jih ima podjetje v lasti v obdobju, ki je krajše od enega leta. Namenjene so pridobivanju finančnih prihodkov in povečanju vrednosti vloženih sredstev.

3.1.3 *Kratkoročne aktivne časovne razmejitve*

V to kategorijo spadajo kratkoročno odloženi stroški in kratkoročno nezaračunani prihodki. Igličar in Hočevar (2011, 108) navajata, da so kratkoročno odloženi stroški, stroški najemnin, zavarovanj in članarin, ki ob nastanku še ne bremenijo dejavnosti in še ne vplivajo na poslovni izid. Te stroške podjetje razmeji in jih prikaže tako, da le-ti poslovni izid bremenijo bolj enakomerno. Kratkoročno nezaračunani prihodki so prihodki, ki vplivajo na poslovni izid, vendar jih podjetje še ni zaračunalo.

3.2 Obveznosti do virov sredstev

Obveznosti do virov sredstev prikazujejo strukturo in obliko financiranja pravne osebe. Struktura pokaže, kolikšen del sredstev je financiran iz lastnih virov (kapital) in koliko sredstev je financiranih iz dolžniških virov (dolgovi, tuji oz. upniški viri). Struktura pove, kako je pravna oseba prišla do sredstev. Vire sredstev se prikazuje po njihovi vsebini in ročnosti. Poleg lastniških virov, ki so vedno dolgoročne narave, štejemo med dolgoročne vire tudi dolgoročne rezervacije in dolgoročne obveznosti (različne oblike dolgov).

Milost (2009, 68) med kratkoročne vire financiranja uvršča obveznosti do dobaviteljev in kratkoročne finančne obveznosti (obveznosti iz financiranja in poslovanja, ki zapadejo prej kot v letu dni, ter pasivne časovne razmejitve).

Najkvalitetnejšo in praviloma najdražjo obliko financiranja sredstev predstavlja kapital pravne osebe. Kapital se deli na osnovni kapital, vplačan presežek kapitala, rezerve, preneseni čisti dobiček ali izguba iz prejšnjih let in nerazdeljeni čisti dobiček ali izguba poslovnega leta. Dolžniški viri se delijo na dolgoročne rezervacije (rezervacije za pričakovane stroške, ki lahko nastanejo v obdobju, ki je daljše od enega leta), dolgoročne obveznosti iz financiranja, dolgoročne obveznosti iz poslovanja, kratkoročne obveznosti iz financiranja, kratkoročne obveznosti iz poslovanja in pasivne časovne razmejitve (oblikovanje rezerv za bodoče izdatke, ki bodo nastali v obdobju enega leta).

3.3 Stroški

Hočevar, Zaman in Petrovič (2008, 88) razlagajo, da si poslovnega procesa ni mogoče zamisliti brez delovnih sredstev, predmetov dela, storitev ter delavcev. Vse prvine delovnega procesa se tekom poslovnega procesa trošijo. Delovna sredstva se s časom izrabijo, predmeti dela prenehajo obstajati v svoji prvotni obliki, storitve lahko potrošimo takoj ali imajo daljši rok delovanja, delovna sila pa sodeluje pri poslovnem procesu. V vseh prvinah nastanejo potroški, ki jih lahko merimo neposredno (predmeti dela) ali posredno (delovna sredstva ali delovna sila).

Medtem ko so potroški količine porabljenih ali obrabljenih prvin poslovnega procesa, so stroški vrednostni izraz potroškov predmetov dela, delovne sile in storitev (Hočevar, Zaman in Petrovič 2008, 90). To pomeni, da je potrebno potroške pomnožiti z določenimi cenami ali vrednostnimi postavkami, s čimer se prek skupnega imenovalca spremenijo v stroške.

Stroški so torej cenovno izraženi potroški delovnih sredstev, predmetov dela, delovne sile in storitev pri proučevanju poslovanja. Če ne proučujemo poslovnih prvin, ki se tekom poslovnega procesa trošijo oz. za njeno pridobitev niso potrebna denarna sredstva, ne moremo govoriti o stroških. Glede na prvine poslovnega procesa Hočevar, Zaman in Petrovič (2008, 93) razvrščajo stroške v naslednje kategorije:

- stroške materiala,
- stroške storitev v ožjem smislu,
- stroške amortizacije,
- stroške dela.

Pri izdelavi finančnih računovodskih poročil se stroški delijo po naravnih vrstah. Poznamo tudi druge delitve stroškov, ki se uporabljajo za izdelavo poslovnih računovodskih izkazov, vrednotenje poslovnih učinkov, za potrebe poslovskega odločanja, vendar jih ne bomo naštevali.

3.3.1 *Stroški materiala*

Stroški materiala so vrednostno izraženi potroški materiala, ki izhajajo iz kmetijstva, gozdarstva in rudarstva (osnovni material, pomožni material in kupljeni polproizvodi, deli, gorivo in maziva). Material mora biti uporabljen v poslovnem procesu. Materialni stroški so stroški energije, goriv, čiščenja, vzdrževanja, drobnega inventarja, strokovne literature itd. Stroške materiala, če se ti zadržujejo v zalogi, vrednotimo po povprečnih cenah, drsečih povprečnih cenah, tehtanih povprečnih cenah, stalnih cenah, prvih cenah (FIFO), zadnjih cenah (LIFO) ali najvišjih cenah (HIFO).

3.3.2 Stroški storitev v ožjem smislu

Med stroške storitev uvrščamo stroške najemnin, komunalnih in obrtnih storitev, reklamnih, poštnih, prevoznih, svetovalnih, reprezentativnih ter proizvodjalnih storitev. Ostale stroške storitev z dolgoročnim značajem, kot so patenti, licence, blagovne znamke, in stroške razvijanja produkta pa umestimo med neopredmetena sredstva, ki jih tudi amortiziramo. Strošek storitve v določenem obdobju izračunamo tako, da količino porabljene storitve pomnožimo z njeno ceno. Pri storitvah ni zaloge, zato za vse storitve velja le ena cena in ena metoda izračunavanja višine stroškov.

3.3.3 Stroški amortizacije

Zaradi fizičnega, tehničnega in gospodarskega staranja postane vsako delovno sredstvo prej ali slej nesposobno za nadaljnjo rabo – preteče mu doba koristnosti oz. življenjska doba. Vsakemu delovnemu sredstvu se oceni doba koristnosti. Preko nje se nabavno vrednost delovnega sredstva razporeja med stroške. Razporejanju z drugo besedo pravimo amortizacija. V Slovenskih računovodskih standardih je opredeljena kot strošek, ki nastaja zaradi prenašanja nabavne vrednosti amortizirljivega sredstva na poslovne učinke. Obračuna se kot zmnožek amortizacijske osnove in amortizacijske stopnje. Predmet amortizacije so amortizirljiva dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva. Za amortizirljiva sredstva je značilno, da se uporabljajo v obdobju, daljšem od poslovnega leta, in imajo omejeno dobo koristnosti. Med amortizirljiva sredstva ne spadajo zemljišča, opredmetena sredstva podjetja v pripravi oz. v gradnji, osnovna sredstva kulturnega pomena in opredmetena osnovna sredstva v stečajnem in likvidacijskem postopku (www.eračunovodstvo.org).

Podjetje amortizira sredstva časovno in funkcionalno. Časovno amortiziranje (obračunavanje amortizacije glede na dobo koristnosti) se deli na:

- enakomerno (linearno) amortiziranje,
- padajoče (degresivno) amortiziranje,
- rastoče (progresivno) amortiziranje.

Pri funkcionalnem amortiziranju pa obračunavamo amortizacijo glede na dejansko uporabo v določenem obdobju.

Stroške amortizacije se obračunava mesečno, velja pa si zapomniti, da z amortiziranjem vedno pričnemo prvi dan naslednjega meseca, ko je delovno sredstvo usposobljeno za uporabo. To pomeni, da se delovna sredstva v pridobivanju in usposabljanju ne amortizirajo.

3.3.4 Stroški dela

Hočevar, Zaman in Petrovič (2008, 99) stroške dela delijo na:

- plače za opravljeno delo zaposlenih v bruto znesku,
- nadomestila plač v bruto znesku po zakonu o delovnih razmerjih, kolektivni pogodbi ali pogodbi o zaposlitvi za obdobje, ko zaposleni ne opravljajo dela,
- dajatve v obliki darila in nagrade,
- odpravnine, ki pripadajo zaposlenim ob prenehanju delovnega razmerja,
- davki in prispevki za vse zgoraj naštetе postavke.

Za merjenje potroška dela se največkrat uporablja delovni čas oz. plačilo po urah ali obseg proizvodnje oz. plačilo po storilnosti.

3.4 Odhodki

Igličar in Hočevar (2011, 139) pravita, da so odhodki so tisti stroški, ki se realizirajo v prodanih poslovnih učinkih v določenem obračunskem obdobju in skupaj s prihodki oblikujejo poslovni izid. Odhodke delimo na redne in izredne. Redne odhodke lahko nadalje razčlenimo na poslovne odhodke in finančne odhodke. Izredni odhodki nastajajo z izrednim zmanjšanjem sredstev ali povečanjem obveznosti do virov sredstev in se ne nanašajo na nastajanje produktov in storitev. Izredni odhodki bremenijo poslovni izid podjetja za določeno obdobje ter izhajajo iz predpostavke, da je bil dogodek, zaradi katerega so nastali, v proučevanem letu neobičajen pojav.

Odhodki:

- poslovni odhodki:
 - o stroški materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja,
 - o amortizacija,
 - o nematerialni stroški, kot so dnevnicе za službena potovanja, stroški prevoza, stroški prehrane, davki, prispevki itd.,
- finančni odhodki:
 - o odhodki financiranja iz odnosov s povezanimi podjetji,
 - o obresti, odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb,
 - o negativne tečajne razlike,
- drugi odhodki:
 - o primanjkljaj pri inventuri,
 - o pogodbene kazni,
 - o neizterljive terjatve,
 - o izgube prejšnjih let.

3.5 Prihodki

Hočevar, Igličar in Zaman (2012, 105) poudarjajo, da je prihodek vrednost, ki ga ustvari pravna oseba in je nasprotje odhodku. Skupaj z odhodki oblikujejo poslovni izid podjetja v določenem časovnem obdobju. Prihodki so zmnožek prodanih količin proizvodov ali storitev ter njihovih cen. Podjetje zavede prihodek, ko kupec prejme blago ali storitve in ne takrat, ko ga le-ta plača. Za uspešnost podjetja je nujno, da je razlika med prihodki in odhodki pozitivna.

Kot odhodke tudi prihodke delimo na redne in izredne prihodke. Redne prihodke nadalje delimo na poslovne in finančne prihodke. Izredni prihodki nastajajo z izrednim povečanjem sredstev ali zmanjšanjem obveznosti do virov sredstev. Izredni prihodki bremenijo poslovni izid podjetja za določeno obdobje ter izhajajo iz predpostavke, da je bil dogodek, zaradi katerega so nastali, v proučevanem letu neobičajen pojav. Milost (2009, 51) prihodke podrobneje deli:

Prihodki:

- redni prihodki:
 - o poslovni prihodki:
 - prihodki od prodaje, proizvodov, storitev, materiala, blaga,
 - prihodki od subvencij, regresov, kompenzacij, dotacij, premij itd.,
 - o finančni prihodki:
 - prihodki od obresti za posojena denarna sredstva,
 - delež dobička od udeležbe v drugem podjetju,
 - dividende,
 - prihodki od tečajnih razlik,
- drugi prihodki:
 - o prejete pogodbene kazni,
 - o are,
 - o dotacije,
 - o subvencije itd.

3.6 Poslovni izid

Poslovni izid je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki v obračunskem obdobju (Milost 2009, 53). Temeljne vrste poslovnega izida so dobiček, čisti dobiček ter izguba.

V primeru, da so prihodki večji od odhodkov, je razlika med njimi dobiček. Ko od dobička odštejemo davek na dobiček, dobimo čisti dobiček. O njegovi delitvi odločajo lastniki oz. delničarji podjetja. Če so odhodki večji od prihodkov, podjetje izkazuje izgubo. Izguba se prikazuje znotraj celotnega kapitala kot odbitna postavka, ker zmanjšuje njegovo vrednost.

Milost (2009, 54) navaja tudi druge vrste poslovnega izida, ki so pomembne za notranje uporabnike:

- prispevek za kritje: razlika med prihodki od prodaje in spremenljivimi stroški prodanih poslovnih učinkov,
- kosmati poslovni izid: razlika med prihodki od prodaje in proizvodnimi stroški prodanih poslovnih učinkov,
- razlika v ceni: razlika med prihodki od prodaje in nabavno vrednostjo prodanega trgovskega blaga,
- celotni poslovni izid skupaj s finančnimi odhodki: poslovni izid, ki bi ga podjetje doseglo, če ne bi bilo financirano s posojili in krediti,
- dohodek: vsota čistega dobička, plač, davkov, prispevkov in obresti, zmanjšana za izgubo.

3.6.1 Razdelitev dobička

Dobiček se lahko uporabi za različne namene oz. razdeli med interesne skupine. Od dobička najprej odštejemo davek, ki pripada državi, in tako dobimo čisti dobiček. Milost (2009,58) pravi, da je del čistega dobička namenjen povečanju rezerv iz dobička, ki so zakonsko ali statutarno določene. Če rezerve že dosegajo predpisano višino, se čisti dobiček lahko razdeli za druge namene. Del čistega dobička se izplača lastnikom, lahko pa tudi zaposlenim v obliki nagrad. Čisti dobiček, ki ostane po povečanju rezerv, po izplačilu lastnikom in zaposlenim, je nerazdeljeni čisti dobiček, ki povečuje vrednost celotnega kapitala.

3.6.2 Poravnavanje izgube

Milost (2009, 58) pojasnjuje, da se zgubo lahko poravna s prihodki v petih letih po njenem nastanku. Prihodki za ta namen se lahko pridobijo z odpisom dolgov upnikov, s prejetimi donacijami (nepovratnimi sredstvi) ali z rednim poslovanjem. Dolgove lahko podjetju delno ali v celoti odpišejo dobavitelji, banke, drugi posojilodajalci ali država.

Če podjetju ne uspe poravnati izgube s prihodki v petih letih po nastanku, jo lahko po tem obdobju poravna s kapitalom. Uporabi lahko rezerve iz dobička ali morebitni nerazdeljeni čisti dobiček iz prejšnjih let. Če to ne zadošča, se izguba poravna z zmanjšanjem osnovnega kapitala, katerega višina se ne sme zmanjšati pod zakonsko določen minimum.

4 TEMELJNI RAČUNOVODSKI IZKAZI

Temeljni računovodski izkazi so zgoščene, sintetično oblikovane računovodske informacije, ki prikazujejo vpliv poslovnega dogodka na sredstva, obveznosti, kapital, prihodke in odhodke. Vsak poslovni dogodek ima vpliv na bilanco stanja in izkaz poslovnega izida podjetja. Vsaka transakcija vpliva na oba izkaza. Vsako podjetje stremi k povečevanju prihodkov in minimiziranju stroškov, saj na ta način uresničuje osnovni namen podjetja – prinašanje donosa vlagateljem in skrb za varno poslovanje. Z računovodskimi izkazi se posreduje informacije notranjim in zunanjim uporabnikom.

4.1 Bilanca stanja

V bilanci stanja je pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na koncu poslovnega leta ali medletnega obračunskega obdobja. V računovodskem izkazu sta prikazana premoženjsko in finančno stanje poslovnega sistema, ki ima dve medsebojno uravnoreženi strani (Milost 2009, 77). Temeljno načelo bilance stanja je bilančno ravnotežje, kar pomeni, da je vrednost vseh sredstev podjetja vedno enaka vrednosti obveznosti do virov sredstev, saj ima vsako sredstvo lastnika, do katerega nastane obveznost podjetja s pridobitvijo sredstva (Bukovnik in Mlinarič 2009, 70). Bilanca stanja je statični računovodski izkaz, kar pomeni, da prikazuje sredstva in obveznosti do virov sredstev podjetja na točno določen dan. Kot prikazuje slika 2, je bilanca stanja sestavljena iz dveh strani – aktivne in pasivne, ki morata biti med seboj uravnoreženi. Na aktivni strani se nahajajo sredstva, na pasivni pa obveznosti do virov sredstev.

AKTIVA	PASIVA
Sredstva	Obveznosti do virov sredstev

Slika 2: Prikaz bilance stanja

Pri bilanci stanja so vidne posledice preteklih poslovnih odločitev podjetja, ki se odražajo v strukturi in višini sredstev in obveznosti do virov sredstev. Vsaka pravna oseba je zakonsko obvezana, da odda do zadnjega dne v marcu bilanco stanja za preteklo obračunsko leto (do 31. 03. 2013 za obračunsko leto 2012).

V bilanci stanja se sredstva razvršča po načelu rastoče likvidnosti, obveznosti do virov sredstev pa po načelu zapadlosti (najprej se navedejo dolgoročne obveznosti potem pa kratkoročne). Kako podrobno morajo biti razčlenjene posamezne bilančne postavke oz. pozicije sredstev in obveznosti do virov sredstev, določajo Slovenski računovodski standardi.

Sredstva se delijo na:

- dolgoročna sredstva:
 - o neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve,
 - o opredmetena osnovna sredstva,
 - o naložbene nepremičnine,
 - o dolgoročne finančne naložbe,
 - o dolgoročne poslovne terjatve,
 - o terjatve za odloženi davek,
- kratkoročna sredstva:
 - o sredstva za prodajo,
 - o zaloge (materiala, nedokončane proizvodnje in dokončanih proizvodov),
 - o kratkoročne finančne naložbe,
 - o kratkoročne poslovne terjatve,
 - o denarna sredstva,
- kratkoročne aktivne časovne razmejitve.

Obveznosti do virov sredstev se delijo na:

- kapital:
 - o osnovni kapital,
 - o kapitalske rezerve,
 - o rezerve iz dobička,
 - o presežek iz prevrednotenja,
 - o preneseni čisti poslovni izid,
 - o čisti poslovni izid poslovnega leta,
- rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve,
- dolgoročne obveznosti,
- kratkoročne obveznosti,
- kratkoročne pasivne časovne razmejitve.

Postavke bilance stanja prikazuje slika 3.

AKTIVA				PASIVA			
Neopredmetena dolgoročna sredstva		Stalna sredstva	Sredstva	Lastniški viri (kapital)	Osnovni kapital		
Opredmetena osnovna sredstva					Rezerve	Zakonske	
Dolgoročne finančne naložbe						Kapitalske	
Denar	Obratna sredstva	Gibljava sredstva			Nerazporejeni dobiček	Preteklih let	
Terjatve						Tekoče leto	
Zaloge		Prevednotovalni popravek kapitala					
Aktivne časovne razmejitev							
Kratkoročne finančne naložbe							
				Dolžniški viri (obveznosti)	Dolgoročne rezervacije		
					Dolgoročni krediti		
			Kratkoročne obveznosti				
			Pasivne časovne razmejitev				

Slika 3: Podroben prikaz bilance stanja

Vir: Hočevar, Igličar in Zaman 2012, 226.

Iz bilance stanja so razvidni podatki o premoženjskem stanju podjetja (obseg in sestava), finančnem stanju podjetja (obseg in sestava virov sredstev, finančna skladnost premoženja in njegovih virov) in financiranju podjetja (gibanje naložb in virov sredstev) (Mayr 2005, 42). Podrobnejša členitev posameznih postavk bilance stanja prikazuje slika 3.

4.2 Izkaz poslovnega izida

Bilanca stanja prikazuje stanje premoženja na določen dan. Rezultat gospodarjenja s premoženjem med letom pa je prikazan v izkazu poslovnega izida. To je računovodski izkaz, ki pošteno prikazuje prihodke in odhodke podjetja v določenem obdobju ter ustvarjeni poslovni izid, dobljen na podlagi razlike med prihodki in odhodki. (Hočevar 2009, 247). Razliko med vsemi prihodki in odhodki v obdobju predstavlja dobiček ali izguba.

Medtem ko je bilanca stanja statični računovodski izkaz, je izkaz poslovnega izida dinamični računovodski izkaz, saj se ne nanaša na določen trenutek oz. dan, ampak se nanaša na daljše časovno obdobje. Izkaz poslovnega izida nam pove, kako uspešno je podjetje poslovalo v določenem obdobju ter ali ima ob koncu obračunskega obdobja dobiček ali izgubo. To

pomeni, da poslovni izid vrednostno izenačuje prihodke in odhodke v določenem časovnem obdobju. Če so prihodki večji od odhodkov, ima podjetje dobiček, v obratnem primeru pa je podjetje soočeno z izgubo. Dobiček vpliva na povečanje sredstev in lastnih virov ter predstavlja novo ustvarjeno vrednost. Izkaz poslovnega izida je nazorneje prikazan na sliki 4.

Odhodki	Prihodki	Odhodki	Prihodki
DOBIČEK			IZGUBA

Slika 4: Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida ni kumulativni računovodski izkaz, saj se v njem seštevajo zgolj prihodki in odhodki posameznega obdobja. Sestavljen je v obliki stopenjskega izkaza, kar pomeni, da prihodkov in odhodkov ne združujemo, ampak jih prikazujemo ločeno po vsebinskih skupinah. Najbolj razširjeni različici izkaza poslovnega izida sta nemška in anglo-ameriška oblika. Preglednica 1 prikazuje primer anglo-ameriškega izkaza poslovnega izida (Hočevar, Igličar in Petrovič 2008, 249), katerega uporablja večina pravnih.

Preglednica 1: Anglo-ameriški izkaz poslovnega izida

1.		Čisti prihodki od prodaje
2.	-	Proizvajalni stroški prodanih proizvodov
3.	=	KOSMATI POSLOVNI IZID OD PRODAJE
4.	+	Drugi poslovni prihodki
5.	-	Stroški nabave, uprave in prodaje
6.	=	POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA
7.	+	Finančni prihodki
8.	-	Finančni odhodki
9.	=	POSLOVNI IZID IZ REDNEGA DELOVANJA
10.	+	Drugi prihodki
11.	-	Drugi odhodki
12.	=	CELOTNI POSLOVNI IZID
13.	-	Davek od dobička
14.	=	ČISTI POSLOVNI IZID

Čisti dobiček je pozitiven poslovni izid, ki predstavlja razliko med prihodki in odhodki, pri čemer se odhodkom pridruži še davek od dobička. O delitvi dobička odločajo lastniki podjetja. Lastniki oz. delničarji se lahko odločijo za celotno ali delno izplačilo oz. zadržanje dobička. V primeru, da se odločijo za delno oz. celotno zadržanje dobička, le-ta pomeni povečanje kapitala v obliki prenesenega čistega poslovnega izida ali rezerv iz dobička.

4.3 Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov prikazuje spremembe stanja denarnih sredstev (prejemkov in izdatkov) v obračunskem obdobju, za katerega se sestavi. Prejemki predstavljajo povečanje denarnih sredstev, izdatki pa njihovo zmanjšanje. Če so prejemki večji od izdatkov, pomeni, da se denarna sredstva v proučevanem obdobju povečajo, drugače se le-ta zmanjšajo. Nazorneje je izkaz denarnih tokov prikazan na spodnji sliki 5.

Prejemki	Izdatki	Prejemki	Izdatki
	Povečanje denarja		

Slika 5: Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov prikazuje denarne tokove v proučevanem obdobju. Uporablja se predvsem za kratkoročne (tedenske, mesečne in trimesečne) analize finančnega položaja podjetja. Izkaz nudi uporabnikom informacije o likvidnosti podjetja, ki je pomembna za poplačilo dobaviteljev in zaposlenih, plačilo davkov itd.

Izkaz denarnih tokov se lahko sestavi po dveh različnih metodah – neposredni in posredni. Pri neposredni metodi se prikazuje spremembe denarnih tokov na kontu blagajna in kontu transakcijski račun. Pri posredni metodi se uporabi podatke dveh zaporednih bilanc stanja (ugotavlja se spremembe v višini sredstev in obveznosti do virov sredstev), ki se dopolnijo s podatki izkaza poslovnega izida. Slovenski računovodski standard priporoča uporabo prve metode.

4.4 Izkaz gibanja kapitala

Kot četrto temeljno računovodsko poročilo Slovenski računovodski standardi obravnavajo izkaz gibanja kapitala. Le-ta podaja informacije o pošteno prikazanih spremembah kapitala in njegovi strukturi v obračunskem obdobju. Izkaz lahko izkazuje le delitev čistega dobička oz. poravnava čiste izgube ali pa vse sestavine kapitala, ki so prikazane v bilanci stanja. Uporabniki tega računovodskega poročila so delničarji in upniki pravne osebe.

Za pripravo poročila so potrebni podatki dveh zaporednih bilanc stanja. Poročilo se lahko pripravi v dveh oblikah. Vsaka izkazana vrsta kapitala se lahko prikaže v ločeni tabeli ali pa se vse vrste izkazanega kapitala prikažejo v združeni tabeli. V prvem stolpcu tabele je navedena vrsta kapitala, v drugem pa je vrednostno prikazana njegova sprememba.

5 OPIS RAČUNOVODSKEGA SERVISA CUNDER PLUS K. D.

Družba B & S Plus računovodski in finančni inženiring d. o. o., Ljubljana, Tometova 13, je bila 4. 5. 1992 vpisana v register poslovnih subjektov z direktorjem Sašem Majcnom, ki je zastopal in predstavljal družbo brez omejitev, in sovlagateljico Bredo Cunder. Tako ustanovitelj kot vlagatelj sta prispevala vsak po 4.000,00 SLT. Družba je odgovarjala za svoje obveznosti s svojim celotnim premoženjem, s katerim je razpolagala.

Dosedanjemu direktorju družbe B & S Plus računovodski in finančni inženiring d. o. o., Ljubljana, Tometova 13, Sašu Majcnu, 9. 2. 1993 preneha zastopanje. Novi zastopnik družbe (direktor) postane Breda Cunder, spremeni se tudi sedež družbe – Prešernova 47, Trzin.

20. 5. 1994 se v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah družba preoblikuje iz d. o. o. v k. d. Spremeni se naziv družbe iz B & S Plus d. o. o. v Cunder Plus – računovodski in finančni inženiring k. d. oz. Cunder Plus k. d. kot skrajšan naziv družbe. Sedež družbe ostane v Trzinu. Pri spremembi pravno organizacijske oblike družbe iz družbe z omejeno odgovornostjo v osebno družbo – komanditno družbo – ostane matična številka ista. Pri preoblikovanju v osebno družbo sta družabnika že vplačan vložek razdelila v istem razmerju kot pri d. o. o.

Družba odgovarja upnikom za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem. Breda Cunder kot odgovorni član družbe (komplementar) odgovarja upnikom za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem, drugi član družbe, komanditist Sašo Majcen, pa za obveznost družbe ne odgovarja.

Komanditist Sašo Majcen 17. 4. 2003 na podlagi Pogodbe o odstopu kapitalskega deleža in odpovedi družbene pogodbe odpove družbeno pogodbo ter svoj kapitalski delež prenese na novega pridobitelja Frančiška Cunderja, ki nato s komplementarjem Bredo Cunder sprejme novo družbeno pogodbo kot novi družabnik. Poleg spremembe družabnika se v sodni register vpiše tudi dejavnost, ki se razširi na naslednje dejavnosti:

- skladiščenje–projektiranje,
- svetovanje o računalniških napravah,
- oskrba z računalniškimi programi in svetovanje,
- obdelava podatkov,
- omrežne podatkovne storitve,
- druge računalniške storitve,
- raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju tehnologije,
- računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti, davčno svetovanje (razen revizijske dejavnosti),
- raziskovanje trga in javna mnenja,
- podjetniško in poslovno svetovanje,
- arhitekturno in gradbeno projektiranje in z njim povezano tehnično svetovanje,

- drugo projektiranje in tehnično svetovanje,
- druga splošna tajniška opravila.

17. 1. 2006 se razreši direktorico družbe Bredo Cunder in se za direktorja družbe imenuje Frančiška Cunderja. Komplementar imenuje prokurista družbe. Prokurist družbe postane Breda Cunder, ki zastopa družbo s pooblastili, določenimi v Zakonu o gospodarskih družbah.

Do leta 2001 družba ni imela redno zaposlenih delavcev. Opravljala je izključno knjigovodsko-računovodska dela z enim pogodbenim delavcem.

Z letom 2001 je zaposlila enega delavca za knjigovodsko-računovodska dela, en delavec pa ta dela opravlja pogodbeno. Pogodbeno je do leta 2010 delal tudi delavec za projektiranje logističnih sistemov, ki je to delo zaradi splošne finančne in gospodarske krize opustil.

Trenutno izključno knjigovodsko-računovodske storitve opravlja en redno zaposlen in en pogodbeni delavec.

Kot računovodski servis družba opravlja naslednje storitve:

- vodenje glavne knjige,
- analitična evidenca saldakontov,
- izpisi odprtih postavk,
- obračun davka na dodano vrednost,
- vodenje davčnih evidenc,
- seznam, amortizacija in prevrednotenje osnovnih sredstev,
- izdelava zaključnega računa,
- izdelava medletnih bilanc,
- vodenje blagajne,
- obračun plač,
- obračun socialnih prispevkov za zavezanca,
- obračun podjemnih pogodb in avtorskih honorarjev,
- vodenje računovodstva po stroškovnih mestih in projektih,
- izdelava poročil za Banko Slovenije,
- izdelava statistike finančnih računov,
- vodenje plačilnega prometa,
- obračun obresti,
- priprava dokumentacije za pridobitev bančnih posojil,
- izdelava predloga celostne rešitve vašega računovodstva,
- izdelava predloga racionalizacije ostalih postopkov, povezanih z računovodstvom,
- razne druge storitve po želji stranke.

Podjetje za opravljanje računovodskih storitev uporablja programsko opremo Vasco. Storitve opravlja za pravne osebe in fizične osebe brez dejavnosti, ki so zavezanke za DDV.

6 RAČUNOVODSKI IZKAZI PODJETJA

V letih 2011 in 2012 je podjetje pripravilo računovodske izkaze v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS).

V nadaljevanju bomo predstavili letne računovodske izkaze, bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz finančnega izida za leti 2011 in 2012 ter njuno primerjavo. Vsi podatki v razpredelnicah so navedeni v valuti EUR.

Bilanco stanja za poslovni leti 2011 in 2012 prikazuje preglednica 2.

Preglednica 2: Bilanca stanja proučevanega podjetja

	2012	2011	2012/2011
SREDSTVA	21.672	16.545	131
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	1.294	1.313	99
I. Opredmetena osnovna sredstva	1.294	1.313	99
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	20.378	15.212	134
I. Kratkoročne poslovne terjatve	862	660	131
II. Denarna sredstva	19.516	14.552	134
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	0	20	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	21.672	16.545	131
A. KAPITAL	7.068	11.062	64
I. Vpoklicani kapital	33	33	100
I. Osnovni kapital	33	33	100
II. Kapitalske rezerve	82	82	100
preneseni čisti dobiček/izguba)	6.819	10.695	64
III. Čisti poslovni izid poslovnega leta	137	252	54
B. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	14.604	5.483	266
I. Kratkoročne finančne obveznosti	11.301	0	0
II. Kratkoročne poslovne obveznosti	3.303	5.483	60

Vir: Cunder Plus k.d. 2011 in Cunder Plus k.d. 2012

Vrednost sredstev se je v letu 2012 glede na leto 2011 povečala za 31 % predvsem na račun povečanja kratkoročnih sredstev za 34 %. Iz bilance stanja je razvidno, da so se kratkoročna sredstva povečala predvsem na račun denarnih sredstev, ki so se zvišala za 31 %. Nadalje je iz bilance stanja razvidno, da je prišlo do zmanjšanja dolgoročnih sredstev zaradi manjše vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev. Enako kot sredstva so se povečale tudi obveznosti do virov sredstev za 31 % na račun kratkoročnih obveznosti za 14 %. Na strani obveznosti do virov sredstev se je zmanjšal čisti poslovni izid tekočega leta za 46 %.

Bilanco poslovnega izida za poslovni leti 2011 in 2012 prikazuje preglednica 3.

Preglednica 3: Bilanca poslovnega izida

Podatki iz izkaza poslovnega izida v obdobju od 1.1. do 31.12.2012	Podatki v eur		
	2012	2011	2012/2011
A. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	40.303	56.658	71
I. Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	40.303	56.658	71
B. KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA	40.303	56.658	71
C. POSLOVNI ODHODKI	39.092	55.074	71
I. Stroški blaga, materiala in storitev	20.164	34.055	59
1. Stroški porabljenega materiala	6.678	7.452	90
a. Stroški materiala	640	603	106
b. Stroški energije	3.057	3.315	92
c. Drugi stroški materiala	2.981	3.534	84
2. Stroški storitev	13.486	26.603	51
a. Transportne storitve	2.166	2.908	74
b. najemnine	744	8.472	9
c. povrač. str. zaposlenecv v zvezi z delom	6.426	8.851	73
d. drugi stroški storitev	4.150	6.372	65
II. Stroški dela	17.643	18,349	96
1. Stroški plač	12.125	12,067	100
2. Stroški pokojninskih zavarovanj	1.073	1,068	100
3. Stroški drugih socialnih zavarovanj	879	875	100
4. Drugi stroški dela	3.566	4,339	82
III. Odpisi vrednosti	577	2,189	26
1. Amortizacija	577	2,189	26
IV. Drugi poslovni odhodki	708	481	147
1. Drugi stroški dela	708	481	147
D. DOBIČEK IZ POSLOVANJA	1.211	1.584	76
E. FINANČNI ODHODKI	1.026	1,093	94
I. Finančni odhodki za obresti	1.026	1,080	95
II. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	1.026	1,093	94
1. Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	1.026	1,093	94
F. CELOTNI DOBIČEK	185	491	38
G. DAVEK IZ DOBIČKA	48	239	20
H. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (ČISTI DOBIČEK / IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA)	137	252	54
POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOV. UR V OBRAČUNSKEM OBDOBJU	1,00	1,00	100

Vir: Cunder Plus k.d. 2011 in Cunder Plus k.d. 2012

Pri pregledu izkaza poslovnega izida za obdobji 1. 1.–31. 12. 2011 in 1. 1.–31. 12. 2012 je razvidno, da se je čisti poslovni dobiček leta v letu 2012 zmanjšal za 46 %.

Preglednica 4 prikazuje podatke izkaza bilančnega dobička/bilančne izgube za poslovni leti 2011 in 2012.

Preglednica 4: Izkaz bilančnega dobička / izgube

	2012	2011	2012/2011
A. ČISTI DOBIČEK POSLOVNEGA LETA	137	252	54
B. PRENESEN ČISTI DOBIČEK	6.816	10.695	64
C. BILANČNI DOBIČEK/IZGUBA	6.953	10.947	64

Vir: Cunder Plus k.d. 2011 in Cunder Plus k.d. 2012

Iz podatkov bilančnega dobička je razvidno, da se je bilančni dobiček v letu 2012 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 36 %.

7 ANALIZA POSLOVANJA S KAZALNIKI

Kazalniki so pri postopkih analiziranja skoraj najpomembnejši pripomočki, ki nas vodijo in nam pomagajo pri lažjem sprejemanju poslovnih odločitev. Služijo nam kot instrument za reševanje numeričnih informacij. Z njimi lahko prikažemo zelo komplicirane procese razmerja in sestave na relativno enostaven način, kar nam prihrani mnogo časa in interpretacij. Kazalnik lahko izrazimo kot koeficient (razmerje med dvema primerljivima, vendar raznovrstnima pojavoma v istem času) ali kot indeks (razmerje med istovrstnima pojavoma v različnem času).

Med najpogosteje uporabljene kazalnike, ki se danes uporabljajo v podjetjih, štejemo (Biloslavo 1999, 116–119):

- kazalnike stanja financiranja,
- kazalnike stanja investiranja,
- kazalnike vodoravnega finančnega ustroja,
- temeljne kazalnike obračanja,
- temeljne kazalnike gospodarnosti,
- temeljne kazalnike donosnosti.

7.1 Kazalniki stanja financiranja

Kazalniki stanja financiranja nam prikazujejo razmerja med obveznostmi do virov sredstev, kar pomeni, da z njimi ugotavljamo strukturo financiranja sredstev. Prikazujejo nam stopnjo finančne neodvisnosti podjetja.

7.1.1 *Delež kapitala v financiranju*

$$\text{Delež kapitala v financiranju} = \frac{\text{kapital}}{\text{obveznost do virov sredstev}}$$

Delež kapitala v financiranju kaže odstotek kapitala med obveznostmi do virov sredstev. Čim večja je vrednost kazalnika, tem večji je odstotek kapitala med celotnimi obveznostmi do virov sredstev in obratno (Igličar in Hočevar 2011, 260). Kazalnik deleža kapitala v financiranju je pomemben za lastnike podjetja, dobavitelje in banke, pri čemer banke stremijo k temu, da je odstotek vrednosti kazalnika čim večji, na drugi strani pa si lastniki želijo čim manjši odstotek vrednosti kazalnika. Delež kapitala v financiranju prikazuje preglednica 5.

Preglednica 5: Delež kapitala v financiranju

Gospodarska kategorija	2012	2011
Kapital	7.068	11.062
Obveznosti do virov sredstev	21.672	16.545
Delež	32,61	66,86

Iz izračuna kazalnika podjetja Cunder Plus k. d. je razvidno, da je podjetje v letu 2012 spremenilo sestavo financiranja sredstev, saj se je delež kapitala v celotni pasivi zmanjšal za 34 odstotnih točk. Vzrok zmanjšanja deleža kapitala je izplačilo dela dobička. Povečanje obveznosti do virov sredstev je v kratkoročnih finančnih obveznostih oz. kratkoročnem kreditu.

7.1.2 Delež dolgov v financiranju

$$\text{Delež dolgov v financiranju} = \frac{\text{dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

Delež dolgov v financiranju kaže, kolikšen del sredstev podjetja se financira z dolgovi, in se dopolnjuje s prejšnjim kazalnikom (Igličar, Hočevar 2011, 261). Tolmačenje dobljenega rezultata je podobno kot pri deležu kapitala v financiranju, le da namesto kapitala primerjamo dolgove.

Preglednica 6: Delež dolgov v financiranju

	2012	2011
Dolgovi	11.301	0,0
Obveznosti do virov sredstev	21.672	16.545
Delež	52,15	0,0

Iz izračunanih vrednosti kazalnikov se vidi, da v letu 2011 podjetje ni imelo dolgov. V letu 2012 pa je najelo kratkoročno posojilo. Iz izkaza poslovnega izida je razvidno zmanjšanje dobička tudi zaradi stroškov obresti za najetje kratkoročnega posojila.

7.2 Kazalniki stanja investiranja

Kazalniki stanja investiranja temeljijo na ugotavljanju razmerja med aktivo bilance stanja, torej med sredstvi. Ti kazalniki so še posebej pomembni za management podjetja, kateremu nudijo alternativne podatke o investicijah v posamezne vrste sredstev.

7.2.1 Stopnja osnovnosti investiranja

$$\text{Stopnja osnovnosti investiranja} = \frac{\text{osnovna sredstva (po knjigovodski vrednosti)}}{\text{sredstva}}$$

Kazalnik nam prikazuje udeležbo neodpisane vrednosti osnovnih sredstev v sredstvih. Na njegovo velikost v veliki meri vpliva računovodska politika amortiziranja osnovnih sredstev. V primeru, da podjetje uporablja previsoke amortizacijske stopnje in ne investira v osnovna sredstva, bo vrednost kazalnika nizka. Možno pa je tudi obratno, ko podjetje uporablja prenizke amortizacijske stopnje in je posledično neodpisana vrednost osnovnih sredstev previsoka.

Preglednica 7: Stopnja osnovnosti investiranja

	2012	2011
Osnovna sredstva	1.294	1.313
Sredstva	21.672	16.545
Delež	5,97	7,94

Razvidno je, da se je delež osnovnih sredstev zmanjšal zaradi amortizacije le-teh. Podjetje uporablja načelo enakomernega časovnega amortiziranja po najvišji dovoljeni amortizacijski stopnji. Kljub zmanjšanju vrednosti kazalnika, ta na poslovanje ne vpliva, saj trenutna oprema ne povzroča nobenih problemov. Vsekakor pa je v prihodnosti cilj podjetja tudi investicija v izpopolnitev opreme tako software-a kot hardware-a.

7.2.2 Stopnja obratnih sredstev

$$\text{Stopnja obratnih sredstev} = \frac{\text{obratna sredstva}}{\text{sredstva}}$$

Kazalnik kaže delež obratnih sredstev v vseh sredstvih podjetja. Na vrednost kazalnika obratnih sredstev vpliva specifičnost panoge, v kateri se podjetje nahaja. Povečana vrednost kazalnika lahko pomeni izboljšanje poslovanja, to nastopi takrat, ko se obratna sredstva povečajo predvsem zaradi povečane poslovne dejavnosti. Na drugi strani pa povečanje kazalnika lahko pomeni tudi nevarnost za podjetje, in sicer takrat, ko se je delež obratnih sredstev (zalog, terjatev iz poslovanja) povečal, ne da bi se povečal obseg poslovanja. (Hočevar, Igličar in Zaman 2012, 395).

Preglednica 8: Stopnja obratnih sredstev

	2012	2011
Obratna sredstva	20.378	15.212
Sredstva	21.672	16.545
Delež	94,03	91,94

V letu 2012 se je delež obratnih sredstev minimalno povečal, kar je bila predvsem posledica povečanja stanja denarnih sredstev podjetja kot so povečanje kratkoročnih poslovnih terjatev. Podjetje zaradi specifičnosti dejavnosti nima zalog.

7.3 Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja

Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja nam omogočajo prikazovanje razmerij med posameznimi postavkami sredstev (aktiva) in posameznimi postavkami obveznostmi do virov sredstev (pasiva). Dobljene vrednosti nam kažejo plačilno sposobnost podjetja v določenem trenutku.

$$\text{Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev} = \frac{\text{kapital}}{\text{osnovna sredstva}}$$

Koeficient kapitalske pokritosti sredstev prikazuje razmerje med aktivo in pasivo bilance stanja. Uporablja se za ocenjevanje kreditne sposobnosti podjetja.

Preglednica 9: Koeficient kapitalske pokritosti OS

	2012	2011
Kapital	7.068	11.062
Osnovna sredstva	1.294	1.313
Koeficient	5,46	8,42

Vrednost koeficienta v podjetju Cunder Plus k. d. se je v letu 2012 glede na leto 2011 zmanjšala in je v obeh preučevanih letih večja kot 1, kar pomeni, da so vsa neodpisana osnovna sredstva v celoti financirana s kapitalom ter da se s kapitalom financira tudi druga sredstva.

7.4 Kazalniki gospodarnosti

Temeljni kazalniki gospodarnosti nam služijo za merjenje učinkovitosti poslovanja podjetja, izraženega s poslovnim izidom. Z njimi želimo ugotoviti dobiček ali izgubo in kako smo bili glede na razpoložljiva sredstva uspešni.

7.4.1 Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja

$$\text{Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja} = \frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$$

Gospodarnost poslovanja kaže na učinkovitost podjetja pri opravljanju njegove osnovne dejavnosti, saj so iz kazalnika izločeni finančni prihodki in finančni odhodki ter drugi prihodki in odhodki (Hočevar, Igličar in Zaman 2012, 402).

Preglednica 10: Kazalnik celotne gospodarnosti poslovanja

	2012	2011
Poslovni prihodki	40.303	56.658
Poslovni odhodki	39.092	55.074
Koeficient	1,03	1,03

Koeficient prikazuje uspešnost poslovanja podjetja Cunder Plus k. d. glede na poslovne prihodke in odhodke. Ker so prihodki večji od odhodkov, so pokriti vsi stroški in ostane še dobiček iz poslovanja.

7.4.2 Stopnja tehnične (zmogljivostne) stroškovnosti poslovnih prihodkov

$$\text{Stopnja tehnične stroškovnosti poslovnih prihodkov} = \frac{\text{stroški amortizacije}}{\text{poslovni prihodki}}$$

Kazalnik nam prikazuje udeležbo stroška amortizacije v poslovnih prihodkih. Dobro je, da so vrednosti čim nižje.

Preglednica 11: Stopnja tehnične stroškovnosti prihodkov

	2012	2011
Stroški amortizacije	577	2.189
Poslovni prihodki	40.303	56.658
Delež	1,43	3,86

Delež stroška amortizacije v celotnih poslovnih prihodkih se je v letu 2012 zmanjšal, predvsem zaradi že amortiziranih osnovnih sredstev. Novih nabav osnovnih sredstev v letu 2012 niso načrtovali. Strošek amortizacije vpliva na zmanjšanje računovodskega dobička in tako posledično tudi na davek od dobička.

7.4.3 Stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov

$$\text{Stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov} = \frac{\text{stroški dela}}{\text{poslovni prihodki}}$$

Kazalnik prikazuje razmerje med stroški dela in poslovnimi prihodki. Visoka vrednost kazalnika nam pomeni previsoke plače zaposlenih ali preveliko število zaposlenih.

Preglednica 12: Stopnja delovne stroškovnosti prihodkov

	2012	2011
Stroški dela	17.643	18.349
Poslovni prihodki	40.303	56.658
Delež	43,78	32,39

Delež stroškov dela v celotnih poslovnih prihodkih se je v letu 2012 povečal zaradi zmanjšanja poslovnih prihodkov, ki so posledica manjšega obsega dela.

7.4.4 Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov

$$\text{Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov} = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$$

Kazalnik prikazuje razmerje med čistim dobičkom in celotnimi prihodki. V primeru izgube so kazalniki negativni. Na višino čiste dobičkonosnosti prihodkov vplivajo konkurenčnost, dejavnost posloводства, stroški kapitala in dolga ter drugi dejavniki. Zato mora biti podjetje nenehno pripravljeno izrabiti prednosti tehnologije, investicijskih priložnosti in nadziranja stroškov, ohraniti finančno stabilnost in tako povečati vrednost kazalnika ter posledično stopnjo dobičkonosnosti (Tyran 1992, 116–117).

Preglednica 13: Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov

	2012	2011
Čisti dobiček	6.953	10.947
Prihodki	40.303	56.658
Delež	17,25	19,32

Razvidno je, da se delež čiste dobičkonosnosti prihodkov bistveno ne razlikuje med letoma 2011 in 2012, in prikazuje odstotek dobička v prihodku.

7.5 Kazalniki dobičkonosnosti

Temeljni kazalniki dobičkonosnosti nam prikazujejo uspešnost uporabljenih sredstev glede na donos.

7.5.1 Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala

$$\text{ROE} = \frac{\text{čisti dobiček v poslovnem letu}}{\text{povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida proučevanega leta)}}$$

Kazalnik prikazuje čisti dobiček na enoto kapitala. V literaturi pogosto zasledimo kratico ROE (return on equity). Ta kazalnik sodi med pomembnejše, ker sporoča lastnikom podjetja uspešnost in učinkovitost managementa posloводства.

Preglednica 14: ROE

	2012	2011
Čisti dobiček v poslovnem letu	173	252
Povprečni kapital	6.931	10.810
Delež	1,98	2,33

Kazalnik prikazuje, da se je čista dobičkonosnost kapitala v letu 2012 glede na leto 2011 zmanjšala. Glavni razlog je gospodarska kriza, vendar kljub temu v podjetju ni večjih nepravilnosti v poslovanju in učinkovito posluje.

7.5.2 Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala

$$\text{ROA} = \frac{\text{vsota čistega dobička in danih obresti v poslovnem letu}}{\text{povprečn sredstva}}$$

Kazalnik prikazuje uspešnost managementa podjetja pri upravljanju s sredstvi podjetja za generiranje prihodkov in je vsebinsko podoben prejšnjemu kazalniku.

Preglednica 15: ROA

	2012	2011
Čisti dobiček in obresti v poslovnem letu	1.163	1.345
Povprečna sredstva	19.108	16.077
Delež	6,09	8,37

Kazalnik prikazuje, da je bilo podjetje v letih 2011 in 2012 približno enako uspešno pri uporabi sredstev podjetja ne glede na stroške uporabe le-teh.

8 ZAKLJUČEK

Družbe in podjetniki morajo voditi poslovne knjige in jih enkrat letno zaključiti v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in Slovenskimi računovodskimi standardi ali Mednarodnimi računovodskimi standardi. Na podlagi zaključenih poslovnih knjig je treba vsako poslovno leto v treh mesecih po koncu poslovnega leta sestaviti letno poročilo (Mayr 2007, 82), v poslovnem poročilu gre za prostovoljna razkritja, ki so namenjena predvsem zunanjim uporabnikom. Vsebina poslovnega poročila ni predpisana. Podjetje mora v poslovnem poročilu pošteno prikazati potek poslovanja podjetja samega kot tudi morebitnih podružnic v tujini, pomembne poslovne dogodke ter pričakovan razvoj podjetja. V poslovnem poročilu je večja pozornost namenjena neračunovodskim informacijam, kot so cilji in vizija za prihodnost, obvladovanje finančnih tveganj, bodoče investicije, investiranje v izobraževanje zaposlenih in tudi problematika, kot je ekologija.

Lahko rečemo, da je letno poročilo eden najpomembnejših publikacij podjetja tako za notranje kot zunanje uporabnike. Med uporabnike letnega poročila štejemo zaposlene, lastnike, kupce, dobavitelje, investitorje, banke, državo.

Iz primerjave let 2011 in 2012 je v bilanci stanja podjetja Cunder Plus k. d. na strani aktive razvidno, da so stalna sredstva ostala nespremenjena. Gibljiva sredstva so se povečala zaradi večjih denarnih sredstev (31 %). Na pasivi se je kapital zmanjšal zaradi izplačila dela dobička družabnikom (36,1 %). Povečale so se kratkoročne obveznosti do bank zaradi najetja kredita.

Iz primerjave istih obdobjev podatkov izkaza poslovnega izida je viden skoraj 30 % padec prihodkov od prodaje. Vzrok temu je opustitev dejavnosti projektiranja skladišč. Skoraj za isti odstotek so se zmanjšali tudi poslovni odhodki in posledično je manjši tudi čisti dobiček.

Iz rezultatov analiz je razvidno, da se je stanje v poslovanju podjetja poslabšalo zaradi zmanjšanja prihodkov od prodaje, najetja kratkoročnega kredita in izplačila dela dobička. Podjetje v obravnavanih letih ni imelo večjih investicij.

V letu 2013 podjetje še ne načrtuje povečanja obsega dela z dejavnostmi računovodskih storitev.

V naslednjih letih načrtujejo nove zaposlitve, razvoj novih storitev in posodobitve tehnologije. Naročnikom storitev želijo ponuditi sodobne rešitve tako operativnega kot strokovnega dela.

LITERATURA

- Biloslavo, Roberto. 1999. *Metode in modeli za management*. Koper: Visoka šola za Management.
- Bukovnik, Marjana in Mlinarič Bojan. 2009. *Temelji računovodstva*. Ljubljana: Zavod IRC. E-računovodstvo. Vstopna stran. [Http://www.eracunovodstvo.org](http://www.eracunovodstvo.org) (02.8.2013).
- Hočevar, Marko, Igljučar, Aleksander in Zaman Groff, Maja. 2012. *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
- Hočevar, Marko, Zaman, Maja, in Petrovič Kristijan. 2008. *Osnove računovodstva gospodarskega in javnega sektorja*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Igljučar, Aleksander in Hočevar, Marko, 2011. *Računovodstvo za managerje*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Ipavic Aljoša, 2004: *Analiza uspešnosti poslovanja družbe Petrol d.d.*, Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Kobeja, Boris. 2002. *Napotki za pisanje seminarske in diplomske naloge*. Koper: Visoka šola za management.
- Mayr, Branko. 2005. *Izbrane vsebine iz računovodstva in poslovnih financ za delovodje in poslovodje*. Ptuj: Visoka šola za računovodstvo.
- Mayr, Branko. 2007. *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Abeceda storitve.
- Melavc, Dane in Franko Milost. 2003. *Računovodstvo*. Koper: Fakulteta za management.
- Milost, Franko. 2009. *Osnove računovodstva*. Koper: Fakulteta za management.
- Turk, Ivan. 1997. *Od zamisli sodobnega računovodstva v Sloveniji do slovenskih računovodskih standardov in revizije*. Maribor: Naše gospodarstvo.
- Turk, Ivan. 2000. *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Tyran, Michael R. 1992. *Handbook of Business and Financial Ratios*. New York: Woodhead-Faulkner.

VIRI

Cunder plus k.d. 2011. Letno poročilo podjetja Cunder Plus k.d. za leto 2011. Poslovni dokumenti, Cunder plus, k.d.

Cunder plus k.d. 2012. Letno poročilo podjetja Cunder Plus k.d. za leto 2012. Poslovni dokumenti, Cunder plus, k.d.